

KRONIK 18. december 2018

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Lars Andersen

Direktør

Vi er ved at sætte en stor gruppe børn udenfor

Det er paradoksalt, at vi som samfund aldrig har været rigere, aldrig har brugt så mange penge på julepynt, mad og gaver, som vi forventes at bruge i år, og samtidig aldrig har haft så mange fattige børn som nu. Julen bør være en anledning til at stoppe op og tænke over, hvad det er for samfund, vi gerne vil have.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Konsulent

Sarah Steinitz

📞 33 55 77 10

Julen er fællesskabets fest. Men vi er ved at sætte en stor gruppe børn udenfor

Det er den tid på året, hvor vi rykker sammen, tager hinanden i hånden om det pakkefyldte juletræ og fejrer "hjerternes fest", "børnenes fest" – ja, sågar "fællesskabets fest". Desværre er julen i stigende grad ved at blive en lukket fest. Fattigdommen stiger drastisk i disse år, og tusindvis af familier har problemer med at få råd til at tage del i den højtid, der i sandhed både varer længe og koster mange penge.

Det er dybt paradoksalt, at vi som samfund aldrig har været rigere, aldrig har brugt så mange penge på julepynt, mad og gaver, som vi forventes at bruge i år, og samtidig aldrig har haft så mange fattige børn som nu. Julen bør være en anledning til at stoppe op og tænke over, hvad det er for samfund, vi gerne vil have. Skal det med hjerterne, børnene og fællesskabet blot være noget, vi synger om i julesange og hører om i julekalendere? Eller er det værdier, der også skal gælde uden for juleboblen – i det virkelige samfund?

” *Det er ingen naturlov, at vi skal have fattige børn i Danmark*

Hvis vi gerne vil et samfund, hvor vi tager hånd om hinanden, og hvor ens muligheder i livet ikke afhænger af postadressen, dåbsattesten eller de uheld, der kan ramme os alle, skal vi til at lægge kursen om. Det er ingen naturlov, at vi skal have fattige børn i Danmark. Vi har som et af verdens rigeste samfund et valg. Og et ansvar.

I denne måned offentliggjorde AE nye tal for børnefattigdom. 64.500 børn levede i 2017 under fattigdomsgrænsen. 64.500 børn lever altså i familier, der har en indkomst under halvdelen af medianindkomst, den midterste indkomst i Danmark. 64.500 er et enormt stort tal – det svarer til alle indbyggerne i landets sjette største by, Randers.

Fattigdom er rigtig alvorligt. Nogle af de historier, der kom frem i forbindelse med de nye fattigdomstal, var så grelle, at man har svært ved at forestille sig, at de finder sted i dagens Danmark. Dansk Socialrådgiverforening berettede om mennesker, der må undvære medicin for at få råd til husleje eller ordentlig kost til deres børn. Humanitære organisationer kunne fortælle om børn, der ikke altid kan regne med, at der er mad i madkassen, når de går i skole.

Hos de humanitære organisationer, der tilbyder julehjælp, mærker man den stigende fattigdom. Her er det væltet ind med ansøgninger i år. Kristeligt Dagblad har spurgt rundt og skriver, at organisationerne regner med at lande på over 48.000 ansøgninger om julehjælp og dermed flere end sidste år.

” *Lidt over 60 pct. af julehjælpsansøgerne har ikke råd til at købe nødvendigt tøj og fodtøj til dem selv og deres børn*

Alene hos Dansk Folkehjælp ansøgte over 15.000 enlige forsørgere på overførelsesindkomst om julehjælp, fordi de typisk pga. arbejdsløshed eller sygdom står udenfor arbejdsmarkedet og ikke har de råd til at købe gaver og julemad og derved sikrer en ”rigtig jul” for deres børn. Dansk Folkehjælp har spurgt ansøgerne ind til deres økonomiske situation og til, hvad det er for en hverdag de står i. Og svarene er bestemt ikke hyggelæsning.

Fire ud af fem har problemer med at få råd til at holde ferie, mens cirka to ud af tre angiver, at deres økonomi forhindrer dem i at gå regelmæssig sundhedsbehandling og tandlæge. Lidt over 60 pct. af julehjælpsansøgerne har ikke råd til at købe nødvendigt tøj og fodtøj til dem selv og deres børn, og over halvdelen fortæller, at de ikke har råd til at reparere og udskifte udstyr i hjemmet og ikke kan tilbyde deres børn at gå til regelmæssige fritidsaktiviteter.

Ansøgerne til julehjælp hos Dansk Folkehjælp er på forskellige former for overførselsindkomst og har i stor stil mærket konsekvenserne af de reformer, man har gennemført de senere år. Særligt kontanthjælpsmodtagerne har fået mindre at leve af, og lige omkring en tredjedel af julehjælpsansøgerne hos Dansk Folkehjælp fortæller, at de er blevet ramt af kontanthjælpsloftet.

Seneste reform - kontanthjælpsloftet - blev indført i slutningen af 2016 og går målrettet efter børnefamilier. De julehjælpsansøgere, der er ramt af loftet, angiver stort set enstemmigt, at loftet har gjort det sværere for dem at klare hverdagen, og 9 ud af 10 fortæller, at deres børn oplever flere mangler i hverdagen, efter de er blevet ramt af loftet. De har fx fået sværere ved sende deres børn til fritidsaktiviteter, sociale arrangementer og købe nyt tøj.

Kontanthjælpsloftet er en af hovedforklaringerne på den kraftige stigning i børnefattigdommen fra 2016 til 2017. Alene dét år steg antallet af fattige børn med 12.000. Også 225-timersreglen og integrationsydelsen spiller en rolle.

At vi i dag har et samfund, hvor 64.500 børn lever under fattigdomsgrænsen er katastrofalt. Både her og nu for de børn, der går rundt og har ondt i maven, føler sig uden for og må undvære de ting og muligheder, som deres kammerater har, men også på længere sigt.

” *Forskningen viser, at bare ét år i fattigdom trækker tunge spor ind i voksenlivet*

Forskningen viser, at bare ét år i fattigdom trækker tunge spor ind i voksenlivet. Fattigdom i opvæksten mindsker chancen for at få en ungdomsuddannelse og for at stifte familie senere i livet. Samtidig øger det risikoen for et voksenliv med en ringere tilknytning til arbejdsmarkedet, dårligere jobs og lavere løn. Bare ét ekstra år i fattigdom i teenageårene betyder, at erhvervsindkomsten som voksen bliver 12 procent lavere end ellers.

Ved at sende børn ud i fattigdom lægger vi altså kursen til nogle sværere år og liv, når børnene bliver voksne. Det har store omkostninger på et menneskeligt plan, men også på et samfundsøkonomisk plan. De børn, der vokser op i fattigdom i dag, har højere risiko for at blive dyre borgere som voksne. Vi har faktisk ikke råd – hverken menneskeligt, moralsk eller samfundsøkonomisk – til at lade børn leve i fattigdom.

” *Med den fornødne politiske opbakning kunne vi sikre, at ingen børn skulle leve i fattigdom*

Den gode nyhed er, at vi kan ændre på situationen, hvis der er politisk vilje til det. Finansministeriet har beregnet, at kontanthjælpsloftet vil indbringe en indtægt til statskassen på 400 mio. kr. årligt, og fattigdomsydelserne samlet set vil indbringe omkring 1 mia. kr. Det svarer eksempelvis til det beløb, vi har brugt på at sænke arveafgiften for familieejede virksomheder. Sænkelsen af arveafgiften (som formelt hedder bo- og gaveafgiften) koster hvert år statskassen omkring 1 mia. kr.

Med den fornødne politiske opbakning ville vi snildt kunne sikre, at ingen børn skulle leve i fattigdom.

I Danmark – og de øvrige nordiske lande – har vi haft succes med et at opbygge et samfund, som er indrettet efter, at man ikke efterlader nogen på perronen. Heller ikke dem på kanten af arbejdsmarkedet. Vi har tværtimod haft tradition for at investere i mennesker.

“Leave no one behind” er netop takten i de verdensmål, som FN vedtog for tre år siden. Her skrev vi under på at føre en politik, der mindsker – ikke øger – ulighed. Helt konkret skrev vi under på delmål 1.2, som hedder: *“Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres i henhold til nationale definitioner.”*

Det kræver et seriøst kursskifte, hvis vi skal tilbage på sporet. De seneste mange år har man fra politisk side ført en omvendt Robin Hood-politik, hvor man har skåret i hjælpen til de fattigste og samtidig sænket en række skatter og afgifter, som primært er kommet de mest velhavende til gode. Efter alt at dømme vil vi kunne huske tilbage på 2018 som året, hvor såvel julehandlen som ansøgningen til julehjælp og børnefattigdommen slog nye rekorder.

Lad os håbe, at 2019 bliver året, hvor vi går nye veje. Hvor vi investerer i mennesker. Hvor vi løfter børn ud af fattigdom. Og hvor julen i højere grad bliver hjerternes, fællesskabets og børnenes fest.

Forfatterne bag kronikken er formand for 3F, Per Christensen, generalsekretær i Dansk Folkehjælp, Klaus Nørlem og direktør i AE, Lars Andersen.

Kronikken er bragt i Kristeligt Dagblad d. 18. december 2018.